

Nr 78

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i religionsfrihetslagen (1951:680).

Genom en den 16 oktober 1970 dagtecknad proposition, nr 177, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden och lagrådets protokoll samt propositionen bilagd skrivelse från kyrkomötet, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om ändring i religionsfrihetslagen (1951:680)

Härigenom förordnas, att 10 § religionsfrihetslagen (1951:680) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 §.

Vill någon — — — — — är kyrkobokförd.

Visar sökanden att han är döpt i svenska kyrkans ordning, skall han upptagas i kyrkan. Detsamma skall ock gälla, om sökanden erhållit den undervisning i kyrkans lära, som med hänsyn till hans ålder och övriga omständigheter bör fordras, och inför pastor avger muntlig försäkran att ansökningen är grundad på allvarliga religiösa skäl.

Visar sökanden att han är döpt i svenska kyrkans ordning *eller att han tillhör annat evangeliskt-lutherskt trossamfund*, skall han upptagas i kyrkan. Detsamma skall ock gälla, om sökanden erhållit den undervisning i kyrkans lära, som med hänsyn till hans ålder och övriga omständigheter bör fordras, och inför pastor avger muntlig försäkran att ansökningen är grundad på allvarliga religiösa skäl.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

Bihang till riksdagens protokoll 1970. 9 saml. 1 avd. Nr 78

Propositionens innehåll

I propositionen föreslås att religionsfrihetslagen ändras så, att utlänning som tillhör annat evangeliskt-lutherskt trossamfund skall kunna vinna inträde i svenska kyrkan utan att behöva personligen inställa sig hos pastor.

1970 års kyrkomöte har godkänt förslaget.

Föredragande statsrådet

Vid lagrådsremissen anförde föredraganden, *statsrådet Myrdal*, följande.

Riksdagen har i skrivelse den 13 maj 1970, nr 159, anhållit om förslag till ändrad ordning för inträde i svenska kyrkan så att utlänning, som är evangelisk-luthersk trosbekännare, skall kunna vinna inträde efter skriftlig ansökan.

Nuvarande ordning

Enligt 6 § religionsfrihetslagen får endast svensk medborgare eller här i riket bosatt utlänning vara medlem av svenska kyrkan. Den som förvärvar svenskt medborgarskap skall utan särskild ansökan anses upptagen i kyrkan, om han är evangelisk-luthersk trosbekännare (9 §). Detta gäller dock inte, om han hos pastor anmäler att han inte vill inträda i kyrkan. Önskar utlänning i annat fall än som sägs i 9 § vinna inträde, måste han göra ansökan därom hos pastor i den församling där han är kyrkobokförd eller vistas (10 § första stycket och 13 §). Visar sökanden att han är döpt i svenska kyrkans ordning, skall han tas upp i kyrkan. I annat fall gäller som villkor för upptagande i kyrkan att sökanden fått den undervisning i kyrkans lära som med hänsyn till hans ålder och övriga omständigheter bör fordras och att han inför pastor muntligen försäkrat att ansökningen är grundad på allvarliga religiösa skäl (10 § andra stycket). Sådan försäkran får avges endast inför präst och således inte inför någon som har i uppdrag att biträda pastor i kyrkobokföringsärenden (16 §). De nu angivna förutsättningarna för inträde i svenska kyrkan innebär att utlänning, som inte är döpt i svenska kyrkans ordning, inte kan vinna inträde i kyrkan enbart efter skriftlig ansökan. Kravet på muntlig försäkran enligt 10 § andra stycket gäller dock inte när ansökan om inträde för den som är under 18 år görs av vårdnadshavaren (12 §).

Ur förarbetena

I fråga om de regler som borde gälla för inträde i svenska kyrkan — utöver vad som föreskrivits beträffande barns inträde i kyrkan och utländska evangeliska-lutherska trosbekännares upptagande däri vid förvärv av svenskt medborgarskap — framhöll chefen för justitiedepartementet i prop.

1951: 100 med förslag till religionsfrihetslag m. m. (s. 149) bl. a. att dopet utgjorde den normala förutsättningen för tillhörighet till en kristen kyrka. Den som ansökt om inträde borde sålunda tas upp i svenska kyrkan, om det visades att han var döpt i svenska kyrkans ordning. Detta borde dock inte utgöra den enda möjligheten för inträde. Den som ville inträda kunde t. ex. redan vara döpt i annat trossamfund. För de fall då det inte visades att sökanden var döpt i svenska kyrkans ordning, borde gälla att ansökan om inträde medförde ett upptagande i kyrkan, om det framgick att sökanden fått undervisning i kyrkans lära och sökanden inför pastor avgav en muntlig försäkran om allvaret i sitt uppsåt. När inträde begärdes för barn under 18 år som stod under annans vårdnad borde dock någon sådan försäkran inte krävas.

Riksdagens framställning

I två likalydande *motioner* vid årets riksdag (I: 832 och II: 981) hemställdes att riksdagen för sin del skulle besluta om sådan ändring av religionsfrihetslagen att evangeliska-lutherska invandrades inträde i svenska kyrkan underlättades. Till stöd för motionerna anfördes i huvudsak följande.

Sedan religionsfrihetslagen trädde i kraft har vårt land mottagit ett ökande antal invandrare från bl. a. Finland. Tillämpningen av gällande lagstiftning har beträffande dessa allt oftare visat sig få konsekvenser som inte torde ha varit lagstiftarens avsikt och som vållar invandrarna olägenheter. När en invandrare från Finland besöker pastorsexpeditionen för att få familjen kyrkobokförd är det för medlem av finska evangeliska-lutherska kyrkan naturligt att tro att kyrkobokföringen också innebär inträde i svenska kyrkan. Detsamma gäller om motsvarande besök görs hos lokal skattemyndighet. Från sitt hemland medför han dess system att den som är registrerad i en församling också tillhör kyrkan. Den som utträtt är antecknad i civilregistret. Om vederbörande uppmärksammat de mellan länderna skilda systemen, kan vid besök på pastorsexpeditionen inträde i svenska kyrkan ordnas endast om församlingspräst är närvarande. Skriftlig ansökan godtas inte. Särskilt besvärande har det varit när en sådan invandrare — i tron att kyrkobokföringen inneburit inträde i svenska kyrkan — beställt kyrkovigsel och denna i sista stund fått skjutas upp, eftersom erhållet hinderslöshetsintyg saknat anteckning om medlemskap i svenska kyrkan och varken sådant medlemskap hunnit ordnas eller bevis om medlemskap i Finlands evangeliska-lutherska kyrka snabbt nog kunnat förelämnas. Självklart bidrar ofta språksvårigheter till att nu gällande regler medför nämnda besvär. De nära band som förenar svenska och finska kyrkan motiverar emellertid att åtgärder vidtas för att undanröja svårigheterna. När en finsk medborgare ämnar utvandra till annat nordiskt land, utfärdas hans flyttningsbetyg av myndighet där han är registrerad, för

kyrkomedlem av pastorskansliet och för övriga av civilregistret. Redan av flyttningsbetyget framgår sålunda om den flyttande är evangelisk-luthersk trosbekännare. Det synes därför skäligt att ändra gällande lagbestämmelser så, att sådana invandrare som vid inflyttningen uppvisar flyttningsbetyg utfärdat av evangelisk-luthersk församling i hemlandet utan ansökan tas upp i svenska kyrkan. För såväl inträde i som utträde ur kyrkan bör det räcka med skriftlig anmälan.

Över motionerna avgavs efter remiss *yttranden* av statens invandrarverk, Stockholms domkapitel och ärkebiskopen. Samtliga tillstyrkte att inträdet i svenska kyrkan för invandrande evangeliska-lutherska trosbekännare borde underlättas genom införande av en regel om att skriftlig ansökan skulle berättiga till sådant inträde. Däremot avstyrktes förslaget i motionerna om att sådana trosbekännare skulle tas upp i svenska kyrkan utan ansökan vid kyrkobokföring här i landet.

I sitt utlåtande med anledning av motionerna uttalade *första lagutskottet* (1LU 1970: 37) bl. a. att det av motionärerna väckta spørsmålet inte borde ses som en principiell fråga utan att det gällde endast de formkrav som skulle ställas upp för inträde i svenska kyrkan. Den självklara utgångspunkten vid prövningen härav borde liksom i fråga om utträde ur kyrkan vara att formkraven begränsades i största möjliga utsträckning. Beträffande utträdet hade önskemålen att lätta på formerna tillgodosetts genom en lagändring år 1963, varigenom det tidigare kravet på personlig inställelse togs bort. Mot denna bakgrund förelåg enligt utskottet starka skäl att söka eliminera olägenheterna av nuvarande formkrav för inträde och då framför allt kravet på personlig inställelse för sådana utländska medborgare som är evangeliska-lutherska trosbekännare men inte döpta i svenska kyrkans ordning. Utskottet framhöll vidare att språksvårigheter självfallet ofta bidrog till uppkommande besvär liksom bristande kännedom om reglernas innebörd. Det var därför viktigt med en effektiv informationsverksamhet. Anledning syntes emellertid också föreligga att överväga en ändring av bestämmelserna i religionsfrihetslagen. Visserligen borde den i motionerna framförda tanken på automatiskt medlemsskap i svenska kyrkan för invandrare avvisas. En sådan ordning skulle innebära ett icke önskat avsteg från principen om frivilligt medlemskap i kyrkan. Goda skäl syntes däremot tala för att helt slopa kravet på personlig inställelse för de invandrare som är evangeliska-lutherska trosbekännare. En sådan ändring stod i samklang med 1963 års lagändring och syntes också naturlig med hänsyn till svenska kyrkans karaktär av folkkyrka. Utskottet förordade därför att en sådan ändrad ordning för inträde i kyrkan nu genomfördes. Utskottet hemställde att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhöll om förslag till ändrad ordning för inträde i svenska kyrkan i enlighet med vad utskottet anfört.

Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Föredraganden

Som framgår av den lämnade redogörelsen har de formkrav som f. n. ställs upp i 10 § andra stycket religionsfrihetslagen i fråga om inträde i svenska kyrkan vållat vissa olägenheter för invandrare som är evangeliska-lutherska trosbekännare. Av de skäl som anförts av första lagutskottet anser jag att formkraven bör slopas i fråga om sådana trosbekännare. Att gå över till ett system med automatiskt medlemskap i svenska kyrkan för utlänning som tillhör ett evangeliskt-lutherskt trossamfund kan dock inte komma i fråga. Som utskottet framhållit, skulle en sådan ordning innebära ett icke önskat avsteg från principen om frivilligt medlemskap i kyrkan. Av den som vill bli medlem av kyrkan måste sålunda i formellt hänseende krävas att han gör ansökan om inträde.

Den ändring som riksdagen har begärt synes lämpligen kunna ske på det viset att det i 10 § andra stycket religionsfrihetslagen görs ett tillägg av innebörd att sökande, som visar att han tillhör annat evangeliskt-lutherskt trossamfund, skall tas upp i svenska kyrkan.

Ändringen bör träda i kraft den 1 januari 1971.

Kyrkomötet

1970 års kyrkomöte har godkänt lagförslagen.

Beträffande kyrkomötets skrivelse i ämnet torde utskottet få hänvisa till propositionen s. 9.

Lagrådet

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att riksdagen bifaller propositionen nr 177.

Stockholm den 26 november 1970

På första lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Alexanderson (fp), Erik Svedberg (s), fröken Mattson (s), herrar Hjorth (s)*, Svanström (cp), fru Lindström (s) och herr Lidgard (m)*;

från a n d r a kammaren: fru Löfqvist (s)*, herrar Dockered (cp), Jönsson i Malmö (s), Oskarson (m), fru Bergander (s), fru Anér (fp)*, herr Jade-
stig (s) och fru Jonäng (cp)*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.